

Socialdepartementet
103 33 Stockholm
s.remissvar@regeringskansliet.se
maria.lidstrom@regeringskansliet.se

Stockholm
2022-06-15

Vår referens
Lise-Lotte Argulander

Er referens/Dnr
S2023/01375

Departementspromemorian *Större flexibilitet i föräldrapenningen – utökade möjligheter att använda dubbeldagar*

Företagarna har beretts möjlighet att lämna synpunkter på den angivna promemorian. Här följer våra synpunkter.

Inledande kommentarer

Socialförsäkringar berör hela företagarkollektivet och är en viktig hörnsten i det offentligt finansierade skyddsnät som finns för såväl företagare som dess anställda. Företagarna vill att det vara lika naturligt att driva företag som att vara anställd. Därför måste reglerna vara anpassade även för företagare. Det är oacceptabelt att driftiga människor väljer bort en karriär som företagare på grund av att trygghetssystemet inte är anpassat för dem. Bristen på social trygghet för företagare är också ett av skälen till att kvinnor startar färre företag i lägre utsträckning än män och att det sker i ett senare skede i livet.

Nästan en halv miljon sysselsatta i Sverige driver egna företag. Det motsvarar ca 10 procent av alla sysselsatta, vilket gör företagare till landets i särklass största yrkesgrupp. Ytterligare drygt 350 000 människor bedriver näringsverksamhet vid sidan av sin anställning. Dessa människor – som bidrar till föräldraförsäkringen på samma villkor som anställda – kan ofta inte nyttja försäkringen som det är avsett.

Utformningen av dagens föräldraförsäkring förutsätter att företagare måste välja mellan föräldraledighet och att driva sitt företag vidare. Trots att det från politiskt håll ofta talas om företagares sociala trygghet, är föräldraförsäkringen fortfarande helt och hållet utformad utifrån en anställningsnorm. Det innebär att företagande föräldrar sällan kan vara riktigt lediga med sina barn, att de tvingas pussla för att få vardagen att gå ihop och att det i många fall är svårt att driva företaget i kombination med föräldraskap. En modern föräldraförsäkring bör därför i högre grad underlätta för företagande föräldrar att förena viljan att vara bra föräldrar med ambitionen att driva ett framgångsrikt företag.

Företagarna tar ut föräldrapenning i lägre utsträckning än anställda. Detta är ett mönster som också framkommer i andra delar av socialförsäkringen, exempelvis sjukförsäkringen. Företagare är inte mindre sjuka än anställda men de förutsättningar som eget företagande innebär medför att de inte kan använda trygghetssystemet på samma vis som anställda har möjlighet att göra.

Förslaget i korthet

För att stärka förutsättningarna för en tidig och nära kontakt med barnet för båda föräldrarna infördes de så kallade ”dubbeldagarna”. Sedan 2012 har föräldrar har möjlighet att använda föräldrapenning för samma barn och tid under totalt 30 dagar under barnets första levnadsår.

Regeringen anser att föräldrar bör få fler verktyg och ökade möjligheter att använda föräldrapenningen flexibelt, i syfte att stärka valfriheten och för att öka förutsättningarna att kombinera familjeliv och högt arbetskraftsdeltagande. Fler dagar med föräldrapenning ska därför kunna användas som dubbeldagar. Antalet dagar som föräldrar kan använda för samma barn och tid föreslås utökas från 30 dagar till 60 dagar. Regeringen föreslår vidare att dubbeldagar ska kunna användas fram till dess att barnet är 15 månader, i stället för nuvarande 12 månader.

Företagarnas synpunkter

Företagarna anser att promemorian inte tillräckligt väl redovisar vilka de problem är som förslaget är avsett att lösa. Föräldraförsäkringens primära syfte är att stödja båda föräldrarnas möjligheter att kombinera föräldraskap och förvärvsarbete när barnen är små. Även om Företagarna välkomnar valfrihet och flexibilitet i föräldraförsäkringen, ser vi inte hur det motiverar regeringens föreslagna ändringar. Föräldraförsäkringen bör inte få karaktären av en ledighetslagstiftning för föräldrar, snarare än för anknytningen mellan barn och föräldrar.

Sverige har en av världens mest generösa föräldraförsäkringar och fem veckors lagstadgad semester. Dessutom har Sverige en mycket välutbyggd och välfungerande barnomsorg som möjliggör för föräldrar att förvärvsarbete. Utöver den generösa föräldraförsäkringen och semesterlagstiftningen är det möjligt att vara tjänstledig, vara ledig för trängande familjeskäl och att vara ledig för studier. I vissa kollektivavtal finns förkortad arbetstid och möjlighet till permission. Möjligheten för föräldrar att uppfylla barnets rätt till anknytning med sina föräldrar är i Sverige synnerligen god.

Under det gångna decenniet har tillgången till kompetent arbetskraft utgjort företagens största tillväxthinder.¹ För företagare med anställda innebär förslaget ytterligare perioder med personal som måste hanteras med vikarier och produktionsbortfall som resultat. Redan i dag är det svårt för företag att planera verksamheten med medarbetare borta från arbetsplatsen.²

Ett mer koncentrerat och sammanhängande uttag av föräldraledighet är välkommet ur arbetsgivarperspektiv. Den tidigare utökningen av de så kallade ”pappa-månaderna” visade att kvinnors obetalda ledighet ökade i motsvarande grad som den andra föräldrarnas föräldrapenningdagar ökade. Erfarenhet gör gällande att denna effekt skulle upprepas vid en utökning av antalet dubbeldagar. En mer jämn fördelning av föräldrapenningen innebär inte

¹ Företagarna, *Småföretagsbarometern* (2022)

² Företagarna, *Föräldrafällan 2.0* (2019)

automatiskt en mer jämn föräldraledighet. Företagarna avstyrker den föreslagna utökningen av tiden, från 12 månader till 15 månader, då dubbeldagar kan användas.

Särskilt om företagande föräldrar

En halv miljon svenskar driver i dag företag. Två av fem företagare med småbarn har inte varit föräldralediga alls.³ Det fyrkantiga regelverket, svårigheten att få sin sjukpenninggrundande inkomst (SGI) fastställd och myndigheternas oförståelse för företagandets villkor tvingar många företagande föräldrar att välja mellan sitt företag och sitt föräldraskap.

Företagarna vill framhålla att regeringen med fördel hade kunnat ägna mer fokus och kraft på företagandets villkor och förutsättningar för dessa att nyttja föräldraförsäkringen på ett rimligt och ändamålsenligt sätt. Föräldraförsäkringen är en av flera socialförsäkringar och vår erfarenhet är att företagare i lägre utsträckning än anställda kan ta del av de trygghetssystem som socialförsäkringarna finansierar. Det föreliggande förslaget borde behandlas i samklang med tidigare utredningar om företagares trygghetssystem, liksom den pågående SGI-utredningen⁴, för att ett helhetsgrepp ska kunna tas.

Pernilla Norlin

Lise-Lotte Argulander

Samhällspolitisk chef

Expert arbetsmarknadsfrågor

Företagarna

Företagarna

³ Företagarna, *Föräldrafällan 2.0* (2019)

⁴ Dir. 2021:90